Örgün ve Yaygın Eğitimde Görsel Sanat Eğitiminin Önemi, Gerekliliği ve Yaşama Katkıları

Prof. Dr. Hasip Pektaş

“Görsel Sanat Eğitiminin Önemi, Gerekliliği”

uzun zamandan beri ilgi duyduğum, her zaman gündemimde olan bir konuydu. Bu bahane ile gözlemlerimi paylaşma fırsatı bulacağım. Umarım sesimiz doğru yerlere ulaşır.

Bu konular yıllardır sempozyum ve panellerde hep konuşula geldi. Nedense Matematik ya da Türkçe dersinin önemi fazlaca tartışılmazken, bizler yıllardır Görsel Sanatlar dersinin önemini, varlığını hep tartışmaktayız. (Kırışoğlu, 1991, s. 9).

Eğer sanat eğitimi, bilinmesi gereken bir bilgi, deneyim sağlayan bir alan olarak kabul edilmezse ve okullarda önemi az bir disiplin olarak görülmeye devam ederse, bizler bu konuları gelecek yıllarda da hep konuşuyor olacağız.

İsteklerimizin yerine getirilmemesinin ya da getirilememesinin nedenlerinden biri, ***önerilerimizin ilgili yerlere tam ulaşmaması, karar vericilerin yani yöneticilerin konunun önemini tam kavramamaları ve yeteri kadar önemsememeleridir.*** *İşte bu nedenledir ki bu çalıştayın sonuçlarının ilgili yerlere ulaştırılması, konunun öneminin tam aktarılması ve arkasının da mutlaka takip edilmesi en büyük dileğimdir.*

Konya-Afyonkarahisar Karayolu üzerindeki bir dinlenme tesisine konulan Nasreddin Hoca heykeli.

Değerli kültür ve sanat eğitmeni, sevgili hocam Sıtkı M. Erinç, ***"İster yaygın, ister örgün eğitim olsun, programlı ya da programsız olsun, eğitimin her türünde ve her sürecinde sanat, amaç olarak da, araç olarak yaşamın içine girer, girmelidir de"*** *der (Erinç, 1985, s. 45). Çevremizde gördüğümüz pek çok olumsuzluğun, zevksizliğin, duyarsızlığın, karmaşanın nedeni estetik beğeninin, sanatın yoksunluğudur.*

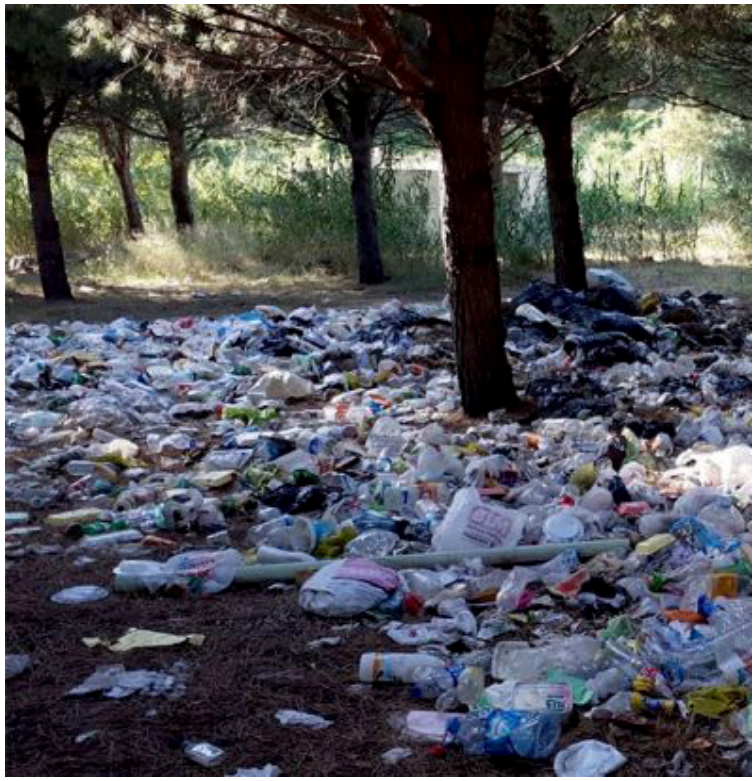

Erdek-Narlı yolu
Maymundere mesire yerinde duyarsız piknikçilerin çöpleri.

Unutulmalıdır ki güzelliklerin olduğu yerde, düzenin olduğu yerde sevgi vardır, saygı vardır, empati vardır. Sevginin olduğu yerde ise keyifli bir yaşam vardır.

Sanat eğitimcisi Herbert Read, ***"Sanat, hayata uygulanan bir mekanizmadır, onsuz varlıklar dengesini kaybeder; toplumsal, ruhsal bir karmaşıklık içine girerler"*** *diyerek sanatın yaşamsal önemini vurgulamıştır. (San, 1985, s. 17).*

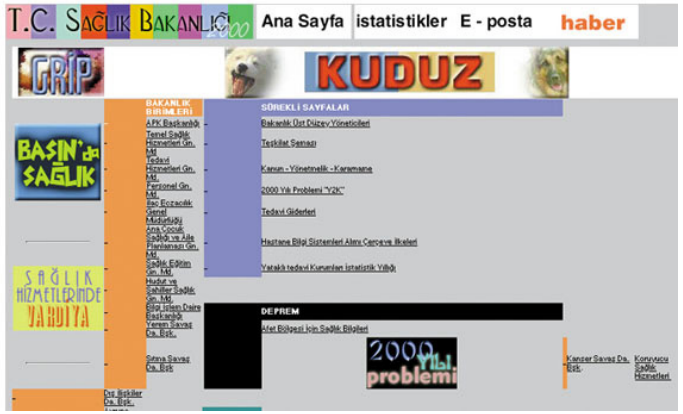

Çevre kirliliği sadece tabelalarda değil internette de vardır.

Sanat eğitimi, kişinin kendini tanımasını, yaşadığı toplum ile doğru iletişim kurmasını, sorunları görmesini ve çözüm önerileri üretmesini sağlar.

Bir toplumun kültür düzeyini, o toplumda yetişmiş sanatçıların ve sanattan anlayan ve değer yargıları gelişmiş kişilerin çokluğu belirler. Bu nedenle ***sanat, toplumların kültürel gelişimlerinin göstergesidir.*** *(Atmaca, 2008, s. 25).*

Herkes sanatçı olmak zorunda değildir, fakat çağdaş bir insan olmanın gereği olarak, herkesin sanattan bir parça anlaması gerekir. Sanatın işlevi, her bir sanat yapıtının hedeflediği potansiyel alıcıda yani okuyucuda, dinleyicide, izleyicide, seyredicide estetik kaygı yaratmak ve yine ona, insan ve insana bağlı değerler, bugüne bakış, yarını algılayış üzerine bir iletide bulunmaktır. (Erinç, 1998, s.34)

Sanat eğitimi, kişinin yaratıcılığın ve hayalgücünün geliştirilmesine katkı sağlar, problem çözme, yorumlama, eleştirel düşünme ve iletişim becerilerini geliştirir. Kendine güveninin oluşmasına ve disiplinli olmasına yardım eder. Duyarlılığını geliştirir ve kendini başkasının yerine koyarak, empati yapmasına olanak verir. Meraklı bir ruha sahip olmaya katkı sağlar.

Yapılan araştırmalar müzik, resim, drama gibi yaratıcı ifade biçimlerinden herhangi birinde çalışmalar yapan öğrencilerin, uygulanan testler ve sınavlarda daha yüksek puanlar elde ettiğini ortaya koymuştur. Sanat aktiviteleriyle uğraşan çocukların yabancı dillerden

Ulu Önder Atatürk, 1934'de Ankara'da açılan bir sergide heykel incelerken.

coğrafyaya, matematikten fene, çok geniş bir alanda daha başarılı olduğu gözlemlenmiştir.

Bizler her yıl toplantı yapıp tartışsak, makaleler, kitaplar yazsak, sanatın önemini ve gerekliliğini topluma kavratmakta yeterli olamayız. ***Karar vericilerin, yöneticilerin bu konuda göstereceği hassasiyetin, duyarlılığın, çabanın ve medyanın hiç göremediğimiz ilgisinin çok önemi vardır.***

Finlandiya Helsinki Sanat Müzesi'nde öğretmenleri ile çocuklar.

Sanatın, tasarımın, sanat eğitiminin önemine ilişkin bazı örnekler vermek istiyorum:

1.** Toplum gözünde öğretmenliğin en yüksek statüde bir meslek olduğu, dünyanın en şaşırtıcı eğitim sistemine sahip Finlandiya'da müzeler sabah saatlerinde sadece çocuklar için ücretsiz olarak açıktır.* ***Bu karar, geleceği kuracak çocukların sanat eğitimine önem veren yöneticilerin kararıdır.

Louvre Lens. Kömür madeni üstündeki ikinci Louvre Müzesi.

***2.** Yıllardır üretim yapan kömür madeni kapanınca Fransa'nın en fakir şehri haline gelen **Lens'e ikinci Louvre Müzesi'ni açmak sanatın önemine inanan yönecilerle olmuştur.** Hem bölge insanı hem kentin ekonomisi düşünülmüştür. Paris'teki Louvre depolarında duran eserler burada değerlendirilmiş, sanatseverlerin akın akın Lens'e de gitmesi de sağlanmıştır.*

3. *Bir TV programında tasarımcı Emrah Yücel anlatmıştı. 1978'de Londra'da annesi ve babası çalışmak zorunda olduğundan 9 yaşındaki çocuklarını hergün Londra'daki bir müzeye bırakıp akşam alıyorlarmış. 2 yıl boyunca günlerini müzelerde geçiren Emrah, sanatın, estetiğin kendisine bir temel oluşturduğunu, mesajın nasıl verildiğini gördüğünü; bu sürecin ise "İletişim Tasarımcısı" olmasında önemli katkı sağladığını söylemişti. (https://vimeo.com/64611133)*

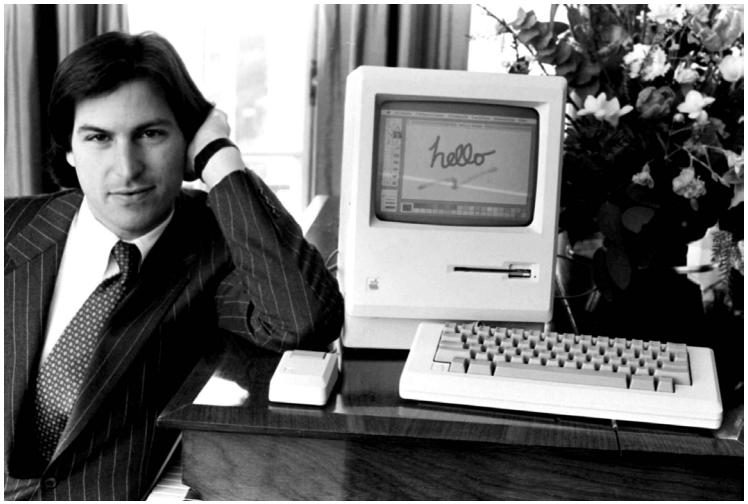

Steve Jobs'ın kaligrafi bilgisi, tasarladıkları ürünün harika bir tipografiye sahip olmasını sağlamıştır.

4. *Steve Jobs, aldığı kaligrafi dersi sayesinde güzel bir tipografiye sahip ilk bilgisayar olan Mac'i tasarlama olanağı bulmuştur. İnsanlar teknoloji açısından donanımlı bir ürüne sahip olmak istedikleri kadar ürünün estetik bir yapıya sahip olmasını da beklerler.*

5. *Leonardo da Vinci, bilimle sanatı at başı yürüten, sanatı için önce dış dünyayı inceleyen, görmenin önemine inanan, güçlenen sanatını*

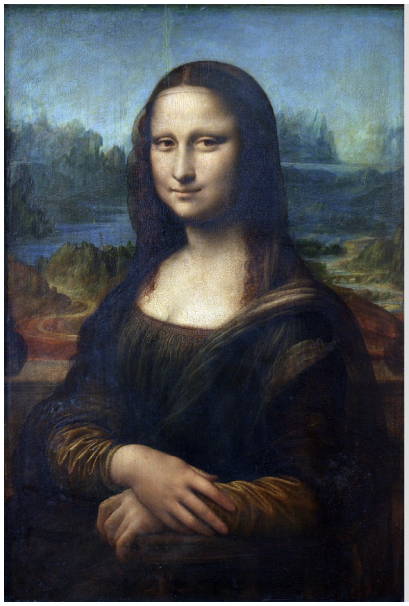

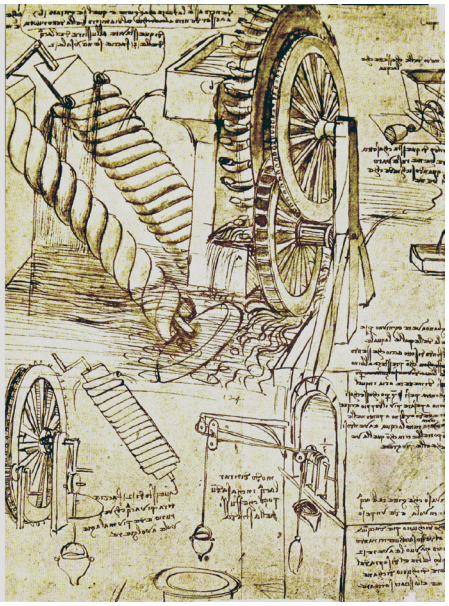

Sanatçı Leonardo, mezarlardan yeni ölen insanların vücutlarını gizlice kaçırıp kadavra olarak kullanan, araştırmaktan, denemekten vazgeçmeyen bir bilim adamıdır da.

yeni bilimsel araştırmalarda kullanan bir dahi sanatçıdır. Matematikten mekaniğe, astronomiye kadar bilim alanlarına ilgi duyan, hayal gücünü zorlayarak paraşütler, uçaklar, köprüler tasarlayan ***Leonardo'yu müspet bilimin bir öncüsü olarak kabul edebiliriz.*** *(Arthipo.2016).*

Sanatın bir denge unsuru olduğu, insanın çevresiyle uyumlu olmasında katkısı olduğu düşüncesini Ressam Mondrian, ***"Hayat dengeye kavuştukça sanat ortadan kalkacaktır"*** *diyerek pekiştirmektedir. (Şahin, Yağcı, 2012, s. 276).*

Bizler sanatın, sanat eğitiminin gerekliliğini, önemini tartışırken artık eğitim kurumları, stratejilerini S.T.E.A.M.: (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) üzerine kuruyor. Bilim, teknoloji, mühendislik ve matematiğin sanatsız olamayacağını, yaratıcılığın olmadığı yerde bilim ve teknolojinin de gelişemeyeceğini bilerek eğitim programlarını oluşturuyorlar.

*Geçtiğimiz günlerde Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Ziya Selçuk: "**Biz yarım insan yetiştirmeyelim, tam insan olsun.**" diyor. Tam insan olmak, içerisinde sanat eğitiminin de olduğu tam bir eğitimden geçer.*

***Sanat eğitiminde ders saatinin azlığı, araç ve gereç yetersizliği, çalışma mekanlarının yetersizliği, derslere gereken önemin verilmemesi bilinen temel sorunlardır.** (Kırışoğlu, 1991, s. 8). Sorunların giderilmesine karar verilse bile, yöneticiler sanat eğitiminin önemine gerçekten inansa bile (ki bu konuda çok ümitli değilim) çözüm tamamen uygulayıcılara bağlıdır.*

Sorumlu aile ödevi yapıvermek yerine çocuğunun deneyim kazanmasını düşünür.

Uygulayıcılar sadece öğretmenler değildir. ***Anne babalar da bu sorunun önemli parçalarıdır.*** *Aile, çocuğunun özellikle doktor, mühendis olmasını isteyince, yeter ki doktor olsun, isterse resim de yapar derse, sanatın o çocuğu doğru şekillendireceğine inanmazsa, hatta çocuğunun yerine resim ödevini bile yapıverirse sorun çözülmez. İşte bu nedenle sanat eğitimi konusunda hem karar veren yöneticilerin hem de ailenin bilinçlendirilmesi gerekmektedir.*

Sunduğu canlı ve hareketli imgeleriyle özellikle 3-7 yaş çocuklar üzerinde etkili olan televizyonlardaki programlar estetik içerik taşıyorsa onların yaşantısına olumlu katkı sağlar. Bu nedenle program içeriklerinin dikkatli düzenlenmesi, yaratıcı düşünmeye olanak vermesi ama ailenin de çocukların izleme süresini sınırlaması gerekir. (Kırışoğlu. 1991, s. 186).

Bizler kendimizi işin dışında tutarak sanat eğitimi üzerine yargılamalar, değerlendirmeler yaparak birşeyleri değiştiremeyiz. ***Örneklik etmek, gençleri doğru yönlendirmek, velilerle sohbetlerimizde sanatın önemini anlatmak zorundayız.***

Unutmayın ki yapmadığımız şeyi öğretmemiz zordur. Yaptığımız işin önemine önce biz inanmalıyız. Artık yeni nesil sorguluyor. ***Resim yapan, tasarım yapan, yazıp, okuyan, üreten hocasına daha fazla güveniyor.*** *Sanatçı öğretmenin, sanatçı yanı yaratıcılığının sürekliliğini sağlar. Deneyimlerini sürekli yenileyen öğretmen, değişikliklere karşı uyanık olur, yeni yöntemler geliştirir. Öğretmenin sanatçı kişiliği öğrencinin daha güven duymasını sağlar. (Kırışoğlu, 1991, s. 226).*

Kaynakça:

Arthipo. (2016). Leonardo da Vinci'nin bilimsel çalışmaları. https://www.arthipo.com/artblog/sanat-tarihi/leonardo-da-vincinin-bilimsel-calismalari.html (28.10.2018)

Atmaca, A. E. (2008). Toplumsal yaşamda sanat eğitiminin gerekliliği ve medyanın rolü. Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi. Sayı: 15. ss: 21-28

Çakır, A. İ. (1994). Üniversitelerde sanat eğitiminin gerekliliği. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Cilt:27. Sayı:1. ss. 173-183

Erinç, M. S. (1985). Yaşamı güdüleyici bir etken. Estetik kaygı. Sanat Yazıları 1. H.Ü. GSF Yayınları. ss: 45-50

Erinç, M. S. (1998). Sanatın boyutları. Çınar Yayınları, ss. 34-176

Kırışoğlu, O. T. (1991). Sanatta eğitim, görmek, anlamak, yaratmak. Eğitim Kitabevi. Ankara.

Kırışoğlu, O. T. (1991). Sanat kültür yaratıcılık. Görsel sanatlar ve kültür eğitimi-öğretimi. Pegem Akademi. Ankara. s. 9

San, İ. (1985). Sanat ve eğitim. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Ankara.

Şahin, D. ve Yağcı, M. M. (2012). Bireyin toplumsallaşma sürecinde sanat eğitiminin önemi. Yaşam Bilimleri Dergisi. Cilt:1. Sayı: 1. s: 276.

Selçuk, Z. (2018). http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/egitim/1124221/Yaz_tatili_kisalacak_mi__Bakan_Ziya_Selcuk_acikladi.html (28.10.2018)

Ülger, K. (2015). Sanat eğitiminin düşünme becerileri üzerine etkisi. Milli Eğitim Dergisi. Sayı: 206. ss. 135-147.

Yücel, E. (2013). CNN Türk - Emrah Yücel, Tahire Demircan ile Işıltılar. https://vimeo.com/64611133 (28.10.2018)

Akşehir İlköğretmen Okulu
Afyon Gezisi. 1970
Sağ üstte kravatlı öğrenci H. Pektaş

teşekkür ederim.

hasipp@gmail.com